

ki hoče dobitke znižati in izžrebanje na 13 let ustaviti, to pa zopet brez prašanja in brez dovoljenja delničarjev, ki so po celó drugačnih pogodbah svoje denarje šteli za delnice. — Tretji dogodek je pa še najhujši med vsemi. Na Dunaji je posojilna banka „Hypothekar-Credit- und Vorschussbank“, ki je veliko pomagala, da so ustavoverci na Českem in tako za vso Avstrijo zmagali. Od tiste dobe banka res hira, čeravno so ministri dovolili, da se smejo celó sirotinski denarji iz depozitnih denarnic jemati in pri njej vlagati proti 5 odstotkov obrestim. Al denarjev jej je čedalje manjkalo več. V zadregi dovolijo ministri kuratorja in ta je sirotam 5 odstotkov obresti znižal na 1 odstotek, tedaj gotovo na veliko škodo nedolžnih sirot.

Ko je grof Thun 3 dogodke razložil, se je obrnil do ministrov in rekel: kdo more tajiti, da se tukaj mnogim ljudem godí velika krivica? Noben človek! Dobro, zakaj tedaj pa se krivica hoče zakriti in opravičiti z novo postavo in sicer tako hudo, da se poškodovanim še pravica pritožbe zoper ravnanje vsiljenega jim kuratorja jemlje? Ugovarja se mi: „zato, da se velikim podvzetjem varuje potrební kredit!“ Al jaz mislim, da postava tega ne bo dosegla, pač pa bo sleparijske železnice, banke in posojilnice na škodo delničarjev in upnikov branila pred eksekucijo. Taka sleparstva ne zaslužijo, nimajo in ne bodo imela zaupa, če se tudi ta postava sklene, ki je postavam madež, prava goropadnost in bo še Avstrijsko pravosodje spravila ob kredit ali zaupanje. Moja vest, moj Avstrijski ponos se upira tej postavi! Konečno še hočem gospodom povedati, zakaj so ministri to postavo nasvetovali: „sedanji ministri so se zaradi svoje krive politike zapleli v začetku že med nepošteno denarstvene sile, iz katerih se izmotati ne morejo, in vsled tega delajo to, zaradi česar jih tukaj očitno tožim, da pravico v Avstriji upogibajo pod krivico in branijo sleparstvo proti poštenosti v političnih, gospodarstvenih in nraavnih zadevah.“

Tako je sedanje ministre javno tožil grof Leon Thun, toda večina gosposke tudi ustavoverske zbornice je vendar-le glasovala za novo kuratorsko postavo!

Kaj bo vendar s Turčijo?

(Konec.)

Zadnji jugoslovanski ustanek ni tedaj nič družega kakor tretja in zadnja dôba vshodnjega vprašanja.

Da upor splošen ni bil, skazile so ga Evropske velevlade, ker so se začele vmes vtikati. Da bi se bil ogenj po vsi Jugoslaviji vnel, Turka bi zdaj v Evropi več ne bilo.

Kako hrabro so se Bosniški in Hercegovinski ustajniki držali, je v obče znano; kaj so storili sokolci Črnogorci, tudi vemo. Tudi Srbska vojna je svojo hrabrost pokazala. Ne čudimo pa se, da je bila premagana, ako se pomisli majhno število Srbskih pa veliko Turških vojakov.

Kaj bo pa vendar zdaj s Turčijo? Diplomati so v Carigradu dolgo igrali po „notah“, pa še toliko ne zaslužili, kakor zaslužijo godci na „ofceti“; od teh vsaj vsak nekaj dobí, diplomati so pa le prazno slamo mlatili in bob v steno metali. Turška „ustava“ pa „hat humajum“ so za verne Turke nepoznana reč.

Vendar moramo ugodne rešitve tretje dôbe vshodnjega vprašanja pričakovati: kristijanom na Turškem se bode žalostna osoda gotovo zboljšala; česar ni diplomacija storila, storila bode Božja previdnost, to kaže zgodovina, „vitae magistra“.

Po zgodovini je Turčija ravno zdaj k poginu obsojena; dasiravno „bolni mož“ ni tako slab, kakor se je mislilo, se vendar ne bo nikdar več ozdravil, da si ga Evropske velevlasti že več let zdravijo, — on bo leha za smrtno sušico.

Da je Turčija ob dolgem cincanji Evropskih vlad toliko vojakov na noge spravila, ne čudimo se; koran je zelo zelo razširjen, ljudi Turške vere je silno dosti; poglej na zemljevid, videl boš tudi dokaj zemlje Turške; zvelikli so skupaj, kar so le mogli, vsaj dobro vedó, da Turčiji kljenka.

Turčija mora poginiti ali sama po sebi ali s pripomočjo družih — ohraniti se po svoji veri več ne more, ker družih svojih podložnih ne priznava za ljudi, ampak za „pse“. Kako pač se država taka more ohraniti dalje, katera le lenobo pase in vlada zanikernost, kateri podlage državne — zakona — manjka. Turčija že veliko predolgo životari, se vé, po milosti Evropskih držav v škodo človečanstvu in civilizaciji. Škoda, da so prelepe dežele jugoslovanske — nekdanj raj — tako izžete in opustošene! Vendar naglo bi se njihova rodovitnost pokazala, da bi poljedelski narod slovanski mir imel; zemlja je dovolj pognojena s toliko prelito slovansko krvjo. Koliko naših očetov na tej zemlji počiva, bodi-si, da so se doli vojskovali, bodi si v sužnost odpeljani tam končali — kako? za to sam Bog vé.

Turčija je gnjila kakor trohnela klada; le udarca je treba, in razpadla bo. Ker je pa „bolni mož“ velika mrcina, predolgo bi smrdelo, ko bi sam po sebi gnjil do zadnjega cemperca. Treba bo pogrebcev; Avstrija morala bi prva biti po zgodovini, vendar zdaj lopato v roki drži slovanska Rusija, mahitati bo treba z lopato, da škorpion še dalje pikal ne bo ubogih kristijanov Turških v Evropi in Aziji. Rus naj to stori ne oziraje se na Evropske godce, ki so mu več škodovali kakor koristili. M...k.

Mnogovrstne novice.

* 33 dni je 14 ljudi živelo skor samo od mesá umrlih svojih tovaršev na nesrečni ladiji „Marija“. Tako poroča po časniku „Engl. Korresp.“ iz Londona 26. dne januarija edini človek, ki je ostal živ na oni nesrečni ladji in je na Angleško došel na parobrodu „Gambia“. Po preteku teh 33 dni jih je od 14 umrlo 13, edini on je še ostal živ in prišel na Angleško.

* Kobilu, na dražbi v Vilbonu na Francoskem cenjeno na 300.000 frankov, je kupil Kristian de Reauegard za 500 frankov. Je li na Francoskem tudi taka kakor pri nas, da pri dražbah dandanes gre blago toliko pod izklicano ceno?

Naši dopisi.

Iz Hrušovske srenje v Tuhinjski dolini 28. sveč. — Večkrat so že predrage nam „Novice“ marsikomu na kako vprašanje odgovorile in vselej pravo svetovale, zatoraj bi tudi jaz v sledečih srenjskih zadevah pojasnenja prosil.

Nek vojak iz naše srenje je še pri vojaki vso svojo doto prodal in iztirjal (menda le zato, da bi sedaj srenja morala za njim dolgove plačevati) ter se tudi na Koroškem oženil. Sedaj kot vojaški odpustnik služi kot delavec v Ljubljanski cigarnici. Ni dolgo tega, ko dobim dopis, da je bil na popotovanji v Mariboru s praznim žepom, in da mu je ondašnja mestna gosposka 3 gold. podpore na račun naše srenje izposodila, od katere se sedaj povračilo tirja. Vprašam tedaj sl. vredništvo: ali je srenja za vsakim zdravim in močnim človekom, ki bi po svetu na njen račun dol-

gove dela, tudi dolžna te dolgove plačevati? Ali še nimamo zadosti davkov, katere smo dolžni plačevati? Kam pridemo, če bi še za „šnopisarje“, kateri so zdravi in lahko delajo, morali dolgove poplačevati! — Drugi delavec iz nekega rudokopa je pisal županiji po delavske bukvice, da bi se mu napravile in poslale, a ni postavnega koleka zraven poslal. So li dolžne srenje tudi koleke za taka pisma plačevati? To so zastavice, katerih ne morem nikakor uganiti.

Fr. Podbregar, župan.

Odgovor vredništva. Na vprašanje prvo: ali je srenja dolžna po vsacem zdravem in močnem človeku, kateri na njen račun dolgove dela po svetu, te dolgove plačevati, odgovarjamo sledeče: §. 24. domovne postave od 3. decembra l. 1863. določuje, da srenjsko preskrbljevanje obstoji samo o tem, da ona siromaku daje potrebno vzdrževanje in postrežbo, kedar oboli. — §. 26. iste postave določuje, da dolžnost občine, uboženca preskrbljevati, velja samo toliko, kolikor si on sam s svojimi močmi ne more zadobiti potrebne vzdržke. — Tudi tujim siromakom po §. 28. občina ne sme odreči podpore, katero ta hip neogibno potrebujejo, toda pridržano jej je povračilo, katero sme, kakor si sama izvoli, zahtevati od dotične domovne občine, ali pa od tistih, ki so po državljskem pravu ali po družih postavah dolžni, povračilo opraviti. Toraj le bolnim siromakom ali pa siromakom, kateri v hipu neogibno potrebujejo podpore, je občina ne sme odreči. Treba je toraj nedvomljivega dokaza, da je siromak neogibno potreboval podpore. Brez takega dokaza po naših mislih domovna srenja ni dolžna v kako povračilo. Temu dostavimo še to, da IV. odloček, namreč §§. 22—31 domovne postave, določuje o dolžnosti, ki jo ima občina, preskrbljevati uboge in da §. 25. izrečno povdarja: „kako naj bodo ubogi preskrbljevani, to odločuje srenja sama držeča se danih postav.“ Pri nas na Kranjskem pa nimamo takih posebnih postav. — Na drugo vprašanje pa ta odgovor: županstvo izročeva delavske in poselske bukvice, toda tisti, ki želi od nje delavskih ali poselskih bukvic, mora sam poprej vložiti kolek in stroške za take bukvice.

V Žiréh 2. marca. — Danes dopoldne ob 11. uri je priljubljen naš župnik gospod Janez Majnik po dolgi in hudi bolezi mirno v Gospodu zaspal v 74. letu svoje starosti. 47 let je pastiroval v službi Gospodovi, vseskozi zvesto spolnoval dolžnosti svojega stanja, priljubljen povsod ljudstvu. Vrh tega je bil ranjki zvest sin materi Sloveniji in pošten narodnjak, ki nikoli ni po vetru plašča obračal. Kako marljiv je bil ranjki, dokler ga ni bolezen potrla, tudi kot predstojnik kmetijske podružnice Idrijske, to je zapisano v aktih družbe kmetijske naše. Na kratko rečeno: bil je ves po volji Božji. Bodi mu zemljica lahka!

Iz Velike doline na Dolenskem. — Pri volitvi občinskega zastopa za tukajšnjo občino 11. dne t. m. so bili izvoljeni: za župana France Dolinar, posestnik iz Velike doline, za občinske svetovale pa: Janez Svoboda iz Čateža, Gustav Melcher iz Velike doline, Anton Tomše iz Čateža, dr. Ignacij Namorsch iz Jesenic, grof Gustav Auersperg iz Mokric, France Zevnik iz Čateža in Miha Cirnski iz Velikega Cirnika.

Iz Ljubljane. (Iz obravnav zboru družbe kmetijske 4. dne t. m.) smo prejeli sledeče poročilo: Tukajšnji veliki vrtnar g. Julij Dürr je nemško knjižico s podobami, ki uči rejo zelenjave, odboru izročil z dostavkom, da ga je volja na svitlo dati isto knjižico v slovenskem jeziku, ako jo odbor odobri; — gospod predsednik je nemško knjižico v pregled vzel. — Gosp.

Koss in Dupuj na Dunaji izročujeta družbi gotov pripomoček zoper snet v pšenici; sklenilo se je „Novicam“ izročiti to novico. — Prošnja županstva Trzinskega za pomoč po povodnjah Pšatnih se izroči sl. deželnemu odboru s prošnjo, naj bi blagovolil po deželnem inženirji preiskavati to nadlogo. — Na poziv sl. ministerstva kmetijstva bo odbor poročal, za katere učne ustanove naj bi se dovolila državna podpora za 1878. leto. — Živahna razprava je bila o ogromnih škodah, ki upnike in kmetijstvo sploh zadevajo s tem, da lastniki na kant dejanih zemljišč, predno se po dražbi prodajo, svoja posestva tako pokončujejo, da je groza. Dr. Ahačič je naštel več tacihi silovitih dogodeb, dr. Bleiweis je bral iz 9. lista „Novic“ grozovito dogodbo v Selih na Dolenskem, dr. Poklukar je poročal o strašanskem vničenju 20 oralov gozda v soseski Dobrovski. Predsednik baron Wurzbach je povdarjal, da se kmetijska družba že od leta 1870. poganja pri ministerstvu pravosodja in kmetijstva, pri viših in nižih sodnijah za postavu tako, ki bi ubranila to razuzdanost, al — žalibog, brez vspeha! Odbor je sklenil še eno pot nastopiti, in sicer na deželni zbor se obrniti, naj on stori to svoje, da se dobi postavu, ki reši deželo te strašanske nadloge.

— (Iz seje dež. odbora 3. in 5. dne t. m.) Na poziv sl. ministerstva kmetijstva je odbor sklenil, za l. 1878. prositi državne podpore za različne učne potrebščine. — Predlogoma pomnoženih dotičnih krajnih in šolskih svetov je deželni odbor pritrdil, da se učitelj Jožef Levičnik v 22letni jako pohvaljeni učiteljski službi na ljudski šoli v Železnikah definitivno potrdi, — učiteljska služba na ljudski šoli v Hotederšici pa podeli sedanjemu farnemu administratorju na Gori, Ljudevitu Vodopivcu. — V podporo stradajočim Notranjem Postojnskega, Senožškega in Bistriškega okraja za živež in semensko žito se je z zaupanjem, da revežem tudi iz državne blagajnice in še družih virov doide večpomoči, dovolilo 1000 gld. iz deželnega zaklada. Prošnja občine Raka zarad deželne podpore za živež in semenska žita po povodnjih zadnjega leta zadetim prebivalcem nekaterih vasi ob Krki se je izročila deželni vladi za natančneje poizvedbe o poškodovanih in o velikosti potrebne podpore.

— (Deželna komisija za konjerejo) je letos pri nas domá kupila dva lepa žebca težkega Pincgavskega plemena od posestnikov Fernika in Buheima, katera je v skrb izročila gospodarju Burici v Dragomelju in gospodarju Slivniku v Gorjah za pleme ondašnjih okolic.

— (Beseda čitalnična 4. dne t. m.) se dá pač uvrstiti najizvrstnejšim njenim besedam. Da sta zboru, v katerih so gospodje in gospodičine skupno peli, tej „besedi“ poseben mik podelila, pričalo je živo ploskanje občinstva, ko so domače krasotice na oder stopile. Zares sta tudi oba zboru, po gosp. pevovodji Stöcklnu skrbno priučena, splošno priznanje vzbudila. Pri prvem teh zborov spremljeval je prelepo arijo iz „Sonambule“ izvrstni naš bariton gosp. Stegnar, ki je namesti zbolelega gosp. Valente že v enajsti uri prevzel težko nalogo, pa jo mojstersko izpeljal. — Gospá Odijeva je, vkljub naznanjeni hripavosti, veliko arijo iz opere „Guttenberg“ in elegično pesem iz „Prodane neveste“ dovršeno péla. — „Kvartet za gosli, violo in violončel“ je bil, kakor se je od dobro znanih umetnikov pričakovati moglo, na veliko pohvalo izvršen; škoda le, da je bil malo prekratek. — Tudi Nedvedov moški zbor „Pozdrav Bledu“ je bil tako izvrstno izpeljan, kakor smo to že vajeni od naših vrlih pevcev; majhni solo gosp. Puciharja bil je le malo premajhin za tak prijetni glas. Prihodnje želimo kaj večega! — Naj še na

zadnje, a ne zadnjega našim srcem, navedem prelepo mikavno berilo gosp. predsednika čitalničinega „Kaj Valvazor pripoveduje o starih Kranjcih in Kranjicah“. Berilo, že samo na sebi jako interesantno in humoristično, izbudilo je še posebej po lepem in karakterističnem govorjenji splošno priznanje in veliko veselost. Gosp. predsedniku gre torej posebna zahvala za trud njegov in marljivost, s katero je iz velikanškega gradiva izbral ravno to, kar je bilo najmikavnejšega za naše občinstvo. K-a.

Dodatek. Dodati smo dolžni temu poročilu še posebno zahvalo gospej Šolmajerjevi, da je namesti g. pevovodje blagovolila na glasoviru tako lepo spremljevati pevske zборе.

— (*Kranjska hranilnica*) je imela 19. dne t. m. v veliki dvorani realke občni zbor. Društveni prvosednik je poročal, da so vloge minulo leto 1876. pomnožile se za 611.192 gold. 80 kr. Posebno imeniten oddelek hranilničnega delovanja so posojila na zemljišča in hiše po mestih, in je hranilnica tudi minulo leto velik del svoje gotovine izposodila zemljiščnemu posestvu; posebno obširno je podpirala posestnike na Dolenskem (se vé da zmiraj gledé na pravila), kateri so vsled slabe letine in družih elementarnih nezgod denarne pomoči potrebovali. — Bilanca dokazuje, da celo premoženje znaša 12 milijonov in 317.046 gold. 61 kr., od katerih spada 7 milijonov in 232.400 gold. 61 kr., toraj 60% celega premoženja na posojila na zemljišča, 552.059 gold. na lastno realno posestvo, 3 milijone in 345.725 gold. na državna dolžna pisma in na dolžna pisma za odvezo zemljišč Kranjske; posojilo na zlato in srebro, posojilo zastavljavnici znaša skupaj 1 milijon 81.196 gold. 37 kr. Razvidno je, da je premoženje hranilnice Kranjske tako preskrbljeno in zagotovljeno, da bi njenega trdnega stališča prekreneti ne mogli tudi politično burni časi; ona bode toraj zmiraj zamogla natančno izpolnovati pravične tirjatve vdeležencev svojih. — Po predlogu ravnateljstva je občni zbor dovolil, da se v dobrodelne in občnokoristne namene izplačajo zneski, katere smo priobčili že v poslednjem listu „Novic“. Celi znesek teh milodarov je bil 7730 gold.

— Na korist „narodni šoli“ je v nedeljo hvalovredno predaval gosp. Janko Krsnik o pesništvu in kulturi.

— Dr. Zarnik po uni teden dovršeni odvetniški preskušnji odpre v Ljubljani kmalu samostojno pisarno.

— (*Cenče iz Ljubljane.*) Zdaj jo imamo pomoč, kako bi se dijakom v naših gimnazijah olajšalo preveliko šolsko breme! „Tagblatt“ jo je iznašel! Ven iz šol s krščanskim naukom in pa s slovensčino, pravi — pa so dijakom olajšane študije. Pravijo, da bi si bil „Tagblatt“ vzel patent na to iznajdbo, ko bi ga ne bil sam intimus njegov, prof. Heinrich, krenil po nosu. Kršanski nauk v srednjih šolah „Turški list“ imenuje „absurdität“, slovenskega jezika pa so dijaki naši že „po ljudski šoli popolnoma zmožni.“ Da je krščanski nauk „Turškemu listu“ šemarija, no, to bode temu listu vsak verjel, kdor vé, da mu je koran sv. pismo; da pa je „Tagblatt“ tako neumen, da bistre glavice naših slovenskih dijakov tako očitno nad Nemce stavi, tega bi nihče ne verjel, ako ne bi videl zapisano v 47. listu njegovem. Naša šolska mladina že „popolnoma zna (vollkommen mächtig) slovenski jezik, ko je dovršila ljudsko šolo“. To izgovorivši ni pomislil, da nemški dijaki morajo pravi tumpci in bedaki biti, da se jim nemščina — njih materni jezik — po vseh razredih gimnazijalnih v glavo vbija ali „einpauket“, da s „Tagblattom“ govorimo. Za ta kompliment se še nemčurji ne bodo „Tagblattu“ zahvalili.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. — Neprenehoma kujejo Avstrijsko-ogersko pogodbo, pa še zmirom ni skovana, ker mnogo ustavovercev ne mara za-njo, pa tudi mnogo Magjarov ne. Grof Hohenwart, kot prvomestnik kluba državnopravne stranke, je dobil unidan od ministerstva vabilo, naj skliče svojo stranko, da sliši vladno poročilo; al on je odgovoril, da tega ni treba, ker njegova stranka že iz časnikov vé, kaj vlada hoče. Isto tako so na enako vabilo odgovorili Poljaki. Dokler bo vlada to sila važno zadevo smatrala za strankarsko, a ne za državno zadevo, ne more se teh obravnav udeležiti noben pravi Avstrijan. Še huje nasprotuje pa načrtani pogodbi velika stranka na Ogerskem. Časnik „Naplo“ imenuje nameravano pogodbo „še bolj sramotno“ kakor zgubljeno vojsko, in ministra Tiszo, ki so ga Magjari nedavno za „boga“ častili, imenujejo zdaj zagrizeni Magjari „izdajalca domovine“, in ko je unidan šel v državni zbor, bilo je v neki bližnji hiši razpostavljeno mnogo policije zato, ker je slišala, da ga hočejo s kamni napasti, ko gre v zbornico. Sad dualizma čedalje bolj v klasje gre!

— Tukajšnji „N. W. Tagblatt“ poroča, da ministerstvo Avstrijsko in Ogersko nameravata skupaj 500 milijonov gold. na pósito vzeti; pač vesela novica tistim, ki bodo morali posojilo poplačati!

— Govori se, da bode državni zbor o velikonočnih praznicah le za kakih 14 dni prenehal. Koj po veliki noči začne obravnavo o prenaledbi davkov; ob enem pa bo odbor, kateremu se izroči Avstrijsko-ogerska pogodba v poročanje, razpravljal to zadevo.

Iz Turčije. — Ruska armada še ni prestopila Pruta, ker je zadnje dni v Rumuniji veliko snega padlo. Ignatiev potuje zopet okoli velikih vlad; nekateri smatrajo to potovanje Ruskega generala za znamenje miru, drugi za znamenje, da kmalu počijo Ruski topovi; se ve da je zadnje verjetniše. Da bi Rusija, vsa pripravljena za boj, se vdala norčavemu predlogu Angleške vlade, ki hoče, da bi se Turčiji dalo eno leto časa, da izvrši svoje obljube kristijanom, je prazna komedija, kakor bo komedija to, da se 13. dne t. m. začne v Carigradu državni zbor. — S Srbijo se je res pomirila Turčija; 5. dne t. m. je knez Milan potrdil osnovo miru, po kateri obdrži Srbija vse prejšnje pravice in privilegije. — 4. t. m. pa so se pričeli razgovori o miru tudi s Črnogoro. — Med tem pa se pripravljajo ustajniki v Bosni in Hercegovini na nov boj, in sem ter tje že so zopet bile bitke, nesrečne za Turke, Miriditi pa so se vzdignili že na noge zoper Turke; 6000 oboroženih mož, ki so oblegli Puca-sotesko, je zapodilo v beg veliko trumo Turkov, ki so na-nje prihruli.

Listnica vredništva. Gosp. dopisniku iz „Idrijske noveléte“: Ker nam ni prav jasno, kamo merite s žalo, prosimo nekoliko razjasnila.

Žitna cena

v Ljubljani 4. marca 1877.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 10 fl. 24. banaška 10 fl. 94. — turšice 6 fl. 80. soršice 6 fl. 77. — rži 6 fl. 40. — ječmena 4 fl. 70. — prosa 4 fl. 70. — ajde 5 fl. 95. — ovsa 3 fl. 74. — Krompir 4 fl. 50 kr. 100 kilogramov.